

Sag T-314/01

Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivat en Avebe BA

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Konkurrence — aftaler — natriumgluconat — artikel 81 EF — bøde — ansvaret for ulovlig adfærd udvist af en sammenslutning, som ikke har selvstændig juridisk personlighed i forhold til moderselskabet — artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 — ret til kontradiktion — diskulperende dokumenter — proportionalitetsprincippet — begrundelsespligt«

Rettens dom (Tredje Afdeling) af 27. september 2006 II - 3089

Sammendrag af dom

1. *Konkurrence — administrativ procedure — overholdelse af retten til kontradiktion (Art. 81, stk. 1, EF; Rådets forordning nr. 17, art. 19, stk. 1)*

2. *Konkurrence — administrativ procedure — overholdelse af retten til kontradiktion (Rådets forordning nr. 17)*
3. *Konkurrence — administrativ procedure — aktindsigt (Rådets forordning nr. 17)*
4. *Konkurrence — fællesskabsregler — overtrædelse begået af en virksomhed — overtrædelse tilskrevet en anden virksomhed, henset til de økonomiske og juridiske forbindelser mellem virksomhederne (Art. 81, stk. 1, EF)*

1. Overholdelse af retten til kontradiktion er et grundlæggende fællesskabsretligt princip og skal respekteres under alle omstændigheder, navnlig under enhver procedure, der kan føre til pålæggelse af sanktioner, også selv om der er tale om en administrativ procedure. Princippet indebærer, at de berørte virksomheder og sammenslutninger af virksomheder allerede under den administrative procedure skal sættes i stand til at tage stilling til, om de af Kommissionen fremførte faktiske oplysninger, klagepunkter og øvrige omstændigheder er i overensstemmelse med de faktiske forhold, og hvilken betydning de har.

dende uddrag af svaret på klagepunktsmeddelelsen eller det dokument, der er vedlagt svaret, belastende materiale i forhold til de parter, som angiveligt deltog i overtrædelsen.

Disse principper gælder også, når Kommissionen på grundlag af et uddrag af et svar på en klagepunktsmeddelelse tilføjer en virksomhed ansvaret for en overtrædelse.

Hvis Kommissionen agter at anvende et uddrag af et svar på en klagepunktsmeddelelse eller et dokument, som er vedlagt svaret, med henblik på at føre bevis for en overtrædelse i forbindelse med en procedure i henhold til artikel 81, stk. 1, EF, skal de øvrige parter i proceduren have mulighed for at udtale sig om et sådant bevis. I så fald udgør det pågæl-

Det påhviler således den berørte virksomhed at bevise, at det resultat, som Kommissionen er kommet til i beslutningen, ville have været et andet, såfremt et ikke udleveret dokument, som Kommissionen har benyttet som grundlag for

at anse denne virksomhed for skyldig, måtte udelukkes som belastende bevis.

(jf. præmis 49-52)

2. Inden for rammerne af den kontradiktoriske procedure i medfør af gennemførelsesforordningerne til artikel 81 EF og 82 EF kan det ikke tilkomme Kommissionen alene at afgøre, hvilke dokumenter der kan bruges til forsvaret af virksomheder, som er omfattet af en procedure vedrørende overtrædelse af konkurrencereglerne. Navnlig kan det under hensyn til det almindelige princip om processuel ligestilling af parterne ikke accepteres, at Kommissionen alene kan bestemme, om dokumenter skal anvendes mod sagsøgeren eller ej, når denne ikke har haft indsigt i de pågældende dokumenter og følgelig ikke har kunnet tage den tilsvarende beslutning om, hvorvidt de skulle anvendes under forsvaret.

(jf. præmis 66)

påvises, at den administrative procedure kunne have ført til et andet resultat, hvis nævnte virksomhed havde haft indsigt i de pågældende dokumenter under proceduren. Når dokumenterne findes i Kommissionens forberedende sagsakter, er en sådan tilsidesættelse af retten til kontradiktion uden forbindelse med den berørte virksomheds adfærd under den administrative procedure. Når de diskulperende dokumenter derimod ikke findes i Kommissionens forberedende sagsakter, kan det kun fastslås, at retten til kontradiktion er blevet tilsidesat, hvis virksomheden har fremsat en udtrykkelig anmodning om aktindsigt i disse dokumenter under den administrative procedure; i modsat fald kan virksomheden ikke længere påberåbe sig dette klagepunkt for så vidt angår et annullationssøgsmål til prøvelse af den endelige beslutning.

(jf. præmis 67)

3. Når det viser sig, at Kommissionen under en administrativ procedure indledt på grund af tilsidesættelse af Fællesskabets konkurrenceregler ikke har gjort den pågældende virksomhed bekendt med dokumenter, som kunne indeholde diskulperende oplysninger, kan det kun fastslås, at der foreligger en tilsidesættelse af retten til kontradiktion, hvis det
4. Ansvar for en virksomheds konkurrencebegrænsende adfærd kan pålægges en anden virksomhed, hvis den førstnævnte virksomhed ikke frit har bestemt sin adfærd på markedet, men i det væsentlige har fulgt instrukser fra sidstnævnte virksomhed, navnlig under hensyn til de økonomiske og juridiske forbindelser mellem virksomhederne.

Herved kan Kommissionen ikke indskrænke sig til at fastslå, at en virksomhed »kunne« øve en sådan afgørende indflydelse på den anden virksomhed, idet det er uforholdent at undersøge, om denne indflydelse faktisk er blevet øvet. Det påhviler derimod Kommissionen at påvise, at der har foreligget en sådan afgørende indflydelse, på grundlag af en flerhed af faktiske omstændigheder, herunder navnlig af, at en af virksomhederne eventuelt har haft ledelseskompetence i forhold til den anden.

Der foreligger imidlertid en formodning, som kan tilbagevises, om, at moderselskabet faktisk har øvet afgørende ind-

flydelse på en ulovlig adfærd, dets datterselskab er skyldig i at have udvist, når moderselskabet ejer 100% af datterselskabet. I en sådan situation påhviler det moderselskabet at afkræfte formodningen ved at føre tilstrækkelige beviser for, at moderselskabet har været uafhængigt.

Det forholder sig på samme måde, når to selskaber hver ejer 50% af en enhed, som de leder i fællesskab og i tæt vedvarende samarbejde.

(jf. præmis 135, 136 og 138)